

Kommissionens vitbok om utländska subventioner på den inre marknaden

2019/20:FPM54

Näringsdepartementet

2020-07-22

Dokumentbeteckning

KOM (2020) 253

Vitbok om att skapa lika villkor vad gäller utländska subventioner

Sammanfattning

På uppdrag av rådet och Europaparlamentet antog kommissionen den 17 juni 2020 en vitbok som syftar till att komma till rätta med snedvridande effekter av utländska subventioner på den inre marknaden. Vitboken innehåller tre huvudsakliga moduler: (i) ett allmänt instrument för att fänga upp snedvridande effekter av utländska subventioner, (ii) ett specifikt instrument för att åtgärda snedvridningar som uppstår till följd av utländska subventioner som underlättar förvärv av EU-företag, samt (iii) ett instrument för att åtgärda utländska subventioners snedvridningar i offentliga upphandlingar. Regeringen välkomnar möjligheten att kunna diskutera frågan om utländska subventioners effekt på den inre marknaden, men konstaterar samtidigt att vitboken saknar en djupgående problembeskrivning och konsekvensanalys.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

På uppdrag av rådet i rådsslutsatserna den 21–22 mars 2019 och därefter också av Europaparlamentet har kommissionen under 2019 granskat huruvida existerande regelverk är tillfyllest för att kunna möta de fall där företag som agerar på den inre marknaden otillbörligen gynnas av utländska subventioner och därmed får konkurrensfördelar gentemot europeiska företag inom EU. Kommissionens slutsats var att problemet inte kunde lösas med existerande regelverk. Kommissionsordförande Ursula von der Leyen gav

därför vice verkställande ordförande och konkurrenskommissionär Margarethe Vestager i uppdrag att föreslå kompletteringar av regelverket. Vestager har i detta arbete biståtts av kommissionären för handel, Phil Hogan, respektive kommissionären för den inre marknaden, Thierry Breton.

2019/20:FPM54

1.2 Förslagets innehåll

Syftet med vitboken är att inleda en bred diskussion med medlemsstaterna och övriga berörda aktörer om hur man kan hantera problem med konkurrenssnedvridande subventioner på den inre marknaden från aktörer utanför EU. I vitboken lämnar kommissionen preliminära riktlinjer för rättsliga instrument som kan åtgärda luckor i EU:s gällande lagstiftning på området. Vitboken påverkas vidare av processer på flera andra näraliggande områden, såsom översynen av statsstödsreglerna, översynen av konkurrensreglerna och diskussionen om European Champions, reglerna för offentlig upphandling samt reformen av subventioner inom WTO. De preliminära riktlinjerna består i korthet av följande:

Modul 1: Ett allmänt instrument för att fänga upp snedvridande effekter av utländska subventioner. Förslaget innebär att en nationell tillsynsmyndighet och/eller kommissionen får möjlighet att agera om det finns tecken på eller uppgifter om att ett företag på den inre marknaden gynnats av en subvention från tredje land. Myndigheten ska kunna ålägga företaget att betala en gottgörande avgift eller genomföra strukturella eller beteendemässiga åtaganden för att neutralisera snedvridningen om den inte uppvägs av det gemensamma EU-intresset (d.v.s. om de eventuella positiva effekterna av subventionen överväger de negativa).

Modul 2: Ett specifikt instrument för att åtgärda snedvridningar som uppstår till följd av utländska subventioner som underlättar förvärv av EU-företag. Förslaget innebär att företag åläggs att förhandsanmäla ett förvärv till kommissionen i de fall de får ett finansiellt bidrag från en stat utanför EES. Om kommissionen anser att förvärvet underlättats av subventionen, snedvrider konkurrensen på den inre marknaden och inte uppvägs av det gemensamma EU-intresset, kan kommissionen som i en vanlig koncentrationsprövning antingen förbjuda förvärvet eller förena ett godkännande med åtaganden.

Modul 3: Ett instrument för att åtgärda snedvridningar i offentliga upphandlingar då en anbudsgivare genom utländska subventioner t.ex. kan lämna anbud som är lägre än marknadspriset eller till och med under kostnadsnivån. Förslaget innebär att anbudsgivaren måste anmäla finansiella bidrag som denne mottagit från länder utanför EES till den upphandlande myndigheten. Den upphandlande myndigheten kan då tillsammans med tillsynsmyndigheten efter utredning utesluta anbudsgivaren från upphandlingen.

Slutligen presenteras olika idéer för att hantera företag som mottar utländska subventioner i samband med ansökningar om EU-finansiering. Bl.a. föreslås

ett liknande förfarande som vid modul 3 om offentliga upphandlingar ovan. Reglerna ska också gälla för internationella finansinstitut som genomför projekt som stöds av EU-budgeten, t.ex. Europeiska investeringsbanken eller Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling.

2019/20:FPM54

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Vitboken innehåller inga konkreta lagförslag och har därför ingen effekt på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Vitboken innehåller inte någon konsekvensanalys och således inte någon information om budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att det är viktigt att företag kan konkurrera på lika villkor både inom och utom EU. I annat fall kommer jobb att försvinna och företag att flytta utanför EU. Målet för EU bör vara att skapa rättvisa konkurrensvillkor där vare sig europeiska eller utomeuropeiska företag åtnjuter otillbörliga fördelar. Det är också viktigt att eventuella lagstiftningsförslag inte har protektionistiska inslag.

Olika länder har olika regler kring subventioner och regeringen arbetar för att dessa ska bli mer lika, framförallt genom översynen av statsstödsreglerna på den inre marknaden och internationella handelsavtal. WTO:s regler är på vissa sätt strängare än EU:s. Subventioner snedvrider ofta konkurrensen. Vitboken fastställer dock inte hur stort problemet med subventioner är och vilken eller vilka ytterligare åtgärder som skulle vara motiverade på den inre marknaden. De idéer som kommissionen presenterar i vitboken behöver kompletteras med ytterligare fakta. De åtföljs inte av något utvecklat bakgrundsunderlag som stödjer de åtgärder som skissas upp. Det är därför angeläget med en djupgående konsekvensanalys innan kommissionen presenterar något konkret lagstiftningsförslag.

Regeringen välkomnar att kommissionen har presenterat olika alternativ att diskutera och ser fram emot en grundlig konsekvensanalys.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Regeringskansliet har vänt sig till berörda myndigheter (Inspektionen för strategiska produkter, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Upphandlingsmyndigheten och Sieps) och organisationer (Sveriges Kommuner och Regioner, Svenskt Näringsliv, LO, TCO och SACO) för att inhämta synpunkter. Remissinstansernas synpunkter är ännu inte kända.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej tillämpligt eftersom det inte rör sig om en rättsakt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ej tillämpligt eftersom det inte rör sig om en rättsakt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Remissinstanserna ska inkomma med synpunkter den 7 september 2020 som underlag inför ett svenskt svar i samrådet. Tidsgränsen för offentligt samråd kring vitboken är den 23 september 2020. Under hösten 2020 och våren 2021 väntas vitboken diskuteras med medlemsstaterna i kommissionens arbetsgrupp för internationella subventioner där både Näringsdepartementet och Utrikesdepartementet deltar. Kommissionen har angivit att man beroende på utfallet i det offentliga samrådet kan lägga ett lagförslag till rådet i juni 2021. Regeringen återkommer i så fall till riksdagen i frågan.

4.2 Fackuttryck/termer

Inga förekommande fackuttryck eller termer som kräver förtydligande.